

SPRAWOZDANIE Z VI LETNIEJ SZKOŁY MŁODYCH ANDRAGOGÓW, ZIELONA GÓRA, 17-21 MAJA 2004 ROKU

W dniach 17-21 maja 2004 roku odbyła się VI Letnia Szkoła Młodych Andragogów. Organizatorami spotkania byli: Zespół Pedagogiki Dorosłych Komitetu Nauk Pedagogicznych Polskiej Akademii Nauk, Akademickie Towarzystwo Andragogiczne, Niemiecki Związek Uniwersytetów Ludowych oraz Zakład Pedagogiki Kulturalno-Oświatowej Instytutu Pedagogiki Społecznej Uniwersytetu Zielonogórskiego. Miejscem spotkań był Uniwersytet Zielonogórski. Obradom przewodniczył prof. dr hab. Józef Kargul z Uniwersytetu Zielonogórskiego, kierownik naukowy spotkań młodych andragogów. W zajęciach uczestniczyli młodzi pracownicy naukowcy, którzy reprezentowali m.in. Uniwersytet Zielonogórski, Uniwersytet Warszawski, Dolnośląską Szkołę Wyższą Edukacji TWP we Wrocławiu, Uniwersytet Łódzki, Uniwersytet Śląski, Uniwersytet Adama Mickiewicza w Poznaniu, Wyższą Szkołę Humanistyczno-Ekonomiczną w Łodzi, Poradnię Psychologiczno-Pedagogiczną w Łodzi. Udział w zajęciach brali także pracownicy naukowcy oraz zainteresowani studenci zielonogórskiej uczelni.

Szkoła Młodych Andragogów odbywa się corocznie. Są to zarówno spotkania młodych naukowców z wybitnymi postaciami polskiej nauki, jak i wymiana poglądów oraz zaprezentowanie się w kręgu osób specjalizujących się w wybranej dyscyplinie naukowej. Mieliśmy możliwość nawiązania kontaktów, poznania innych osób, ich zainteresowań naukowych, znalezienia inspiracji do własnych zamierzeń badawczych.

Uroczystego otwarcia Szkoły dokonał prorektor Uniwersytetu Zielonogórskiego prof. dr hab. Zdzisław Wołek. Po przywitaniu uczestników wyraził radość z faktu, iż uczelnia stała się miejscem spotkań młodych naukowców z różnych rejonów Polski. Ponadto wyraził nadzieję, iż uczestnicy wiele skorzystają z kilkudniowych obrad, goszcząc w murach przyjaznej uczelni.

Następnie wszystkich przywitał prof. dr hab. Józef Kargul i, podobnie jak w ubiegłych latach, przekazał obecnym kolejny tom *Dyskursów młodych andragogów*, stanowiący owoc V Letniej Szkoły Młodych Andragogów. Uczestnicy poprzedniego spotkania otrzymali publikację, w której znalazło się miejsce na ich artykuły. Osoby, które brały udział w szkoleniu po raz pierwszy, mogły poczuć się zainspirowane do zaprezentowania swoich refe-

ratów, a następnie do zamieszczenia ich w kolejnych tomach *Dyskursów młodych andragogów*.

Po oficjalnym otwarciu „Szkoły” wysłuchaliśmy inauguracyjnego wykładu prof. dr. hab. T. Aleksandra z Uniwersytetu Jagiellońskiego, który mówił o kierunkach badań andragogicznych i trudnościach w ich rozwoju oraz o poważnych osiągnięciach andragogicznych, a także o bieżących brakach. Do wielkich osiągnięć zaliczył polskie wydawnictwa andragogiczne, istnienie dwóch stowarzyszeń wspierających badania, badania andragogiczne pokazujące miejsce polskiej andragogiki w świecie, prace obcojęzyczne, współpracę z zagranicą, edukowanie magistrów i doktorów. Wymieniając niedociągnięcia zwrócił uwagę na brak bieżącej bibliografii, badań nad problematyką wiejską, słownika oświaty dorosłych, słownika biograficznego andragogów polskich, oraz nieobecność problematyki regionalizmu w zagadnieniu kształcenia dorosłych.

Do przerwy wysłuchaliśmy drugiego wykładu poruszającego tematykę edukacji medialnej „Przenikanie przestrzeni”, który wygłosiła wraz ze swym współpracownikiem pani prof. dr hab. Wielisława Osmańska-Furmanek z Uniwersytetu Zielonogórskiego. W prezentacji multimedialnej pani profesor rozważała nowoczesne społeczeństwo informacyjne, swobodnie wykonujące operacje na odległość. Przekraczając granice, zaciera je i tworzy nową rzeczywistość, nowe prawa. Sieć wirtualna nas omotuje, ale i wspomaga – „wyławia nas”. Interaktywność i multimedialność implikują potrzebę budowania nowych standardów i nowych metod. Każdy podróżnik musi mieć busolę kompetencyjną.

Po przerwie obiadowej braliśmy udział w dwóch wystąpieniach uczestników Szkoły. Katarzyna Druczak z Dolnośląskiej Szkoły Wyższej Edukacji TWP we Wrocławiu przedstawiła rozważania dotyczące udziału prozdrowotnej edukacji zawodowej w dokonywaniu wyborów edukacyjnych przez osoby dorosłe.

Wystąpienie pani mgr Joanny Kłodkowskiej z Dolnośląskiej Szkoły Wyższej Edukacji TWP poruszało tematykę konsumpcji jako sensu życia, kapitalistycznych cnót w Polsce oraz bilansu zysków i strat u osób przyjmujących postawę dostosowującą się do wymogów współczesności.

W drugim dniu VI Letniej Szkoły Młodych Andragogów, podobnie jak w latach ubiegłych, wyjechaliśmy do Berlina. Przedstawicielka Ewangelickiego Ośrodka Edukacji Dorosłych zapoznała nas ze sposobem funkcjonowania ośrodka oraz ofertami kursowymi przewidzianymi do realizacji w najbliższym czasie. Jako jedno z najbardziej rozwiniętych działań wymieniła pomoc związkom wyznaniowym polegającą na udzielaniu porad dotyczących wychowywania dzieci, nauki zdobywania podstawowych umiejętności wymaga-

nych w szkole oraz działania opiekuńcze, m.in. w postaci przekazywania ubrań dla dzieci pochodzących z biednych rodzin.

W środę do południa wysłuchaliśmy wykładu prof. dr hab. Olgi Czerniawskiej na temat podróży i jej andragogicznego wymiaru. Człowiek idący, *homo viator* jest pielgrzymem poszukującym celu i prawdy. Podróż to preludeum, które może rozpocząć proces edukacji, ponieważ wyzwala pragnienie poznania wiedzy i rozumienia wszechświata. Oznacza wyjście, zachęca do obserwacji, rozwoju, uczy, że nie jesteśmy właścicielami Ziemi. Podróż pozwala inaczej postrzegać rzeczywistość. W innych wymiarach podróż może być emigracją i/lub ucieczką, ale także np. surfowaniem w przestrzeni, gdzie, jak na morzu, mamy fale, porty, portale... W raporcie Delorsa *Edukacja jest przede wszystkim wewnętrzną wędrówką...* podróże są również wykorzystywane w dydaktyce akademickiej.

Do południa wysłuchaliśmy dwóch wystąpień przygotowanych przez młodych uczestników Szkoły. Magister Danuta Sobiesiak-Pałka z Centrum Kształcenia Ustawicznego w Bytomiu i Uniwersytetu Warszawskiego przedstawiła badania słuchaczy pod kątem przygotowania ucznia liceum dla dorosłych w zakresie podstaw programowych matematyki, opierając się na teście zadaniowym z badań Franciszka Urbańczyka. Zauważyła, iż nastąpił ogólny procentowy wzrost wiadomości z zakresu szkoły podstawowej. Okazało się więc, że nowe podręczniki do nauczania matematyki stwarzają szansę zarówno nauczycielowi, jak i uczniom dorosłym zdobywania wiadomości wymaganych przez twórców programu nauczania pod warunkiem, że nauczyciel andragog w swej pracy będzie stosował zasady dydaktyki dorosłych.

Następny referat przygotowała mgr Monika Sulik z Uniwersytetu Śląskiego, przedstawiła w nim nowe, bardzo ciekawe sposoby poznawania ucznia dorosłego, polegające na sporządzaniu biograficznych map życia. Przeglądaliśmy „Kartotekę”, „Puzzle zdjęciowe” i wiele innych, kolorowych prac studentów. Pani Monika Sulik omówiła rolę, rangę, znaczenie tych konstrukcji oraz funkcje, jakie może pełnić samo ich sporządzenie.

Po południu spotkaliśmy się, by wysłuchać wykładu prof. dr hab. Krzysztofa Konarzewskiego na temat „Sprawdzian i egzamin na tle zmian w szkole podstawowej i gimnazjum”. Profesor zauważył, że rozluźnienie kontroli nad procesem dydaktycznym wymusiło mocniejszą kontrolę nad umiejętnościami. Nigdy wcześniej w Polsce nie było testów scentralizowanych, mierzących etapy ukończenia szkół. Na podstawie dotychczasowych badań można zauważyć, że stopnie są coraz bardziej zależne od płci. Chłopcy zyskują na testowaniu, dziewczynki tracą. Zyskują ogólnie dzieci rodziców z wyższym statusem, z niższym – przeciwnie. Testy mierzą nie tylko osiągnięcia szkolne, ale również, a może przede wszystkim, zasoby umysłowe.

Po południu tego dnia wysłuchaliśmy także referatu uczestniczki Szkoły mgr Darii Zielińskiej-Pękał, poświęconego problemom przekazu telewizyjnego w ujęciu interakcjonizmu symbolicznego z próbą odpowiedzi na pytanie: „Czy można mówić o interakcji między nadawcą a odbiorcą przekazu TV?”.

Ostatnim punktem planu zajęć na ten dzień była gra symulacyjna przygotowana przez prof. Józefa Kargula. Mogliśmy wcielić się w postaci ludzi z małej wsi przy niemieckiej granicy, do której na zaproszenie wójta przybyli młodzi andragodzy, by jak najlepiej zaradzić wszystkim problemom mieszkańców. Była to prawdziwa próba naszych umiejętności mediacyjnych, których, jak się okazało, czasami nam brakuje.

Czwarty dzień VI Letniej Szkoły Młodych Andragogów rozpoczęliśmy od wysłuchania dwóch referatów uczestników. Magister Małgorzata Rosalska z Zakładu Kształcenia Ustawicznego Uniwersytetu Adama Mickiewicza w Poznaniu poruszyła temat „Edukacja dorosłych wobec problemów społeczności lokalnych. Nowe role andragoga”, w którym zastanawiała się, czy tą nową rolą będzie animator, lider czy mediator?

Magister Anna Wawrzonek – również z Uniwersytetu Adama Mickiewicza – w wystąpieniu na temat „Bezrobocie jako problem społeczności lokalnej” zasygnalizowała, iż bezrobocie należy rozpatrywać nie tylko na płaszczyźnie globalnej, ale również lokalnej. Zaproponowała przeciwdziałanie temu zjawisku poprzez aktywizację społeczności lokalnej i podmiotów lokalnych rynków pracy, tworząc „model partnerstwa lokalnego”.

Następnie spotkaliśmy się z prof. dr. hab. Robertem Kwaśnicą – rektorem Dolnośląskiej Szkoły Wyższej Edukacji TWP we Wrocławiu – który mówił o różnicach w poglądach na temat wychowania. Dowiedzieliśmy się, że różne definicje terażniejszości implikują różne odpowiedzi. Terażniejszość może oznaczać czas nauki i techniki, rozum instrumentalny, czas neurotyzmu, pustki i próżni egzystencjalnej lub czas „ponowoczesny” (nowoczesność minus złudzenia). Na przykład w ostatnim ujęciu uświadamiamy sobie przypadkowość i epizodyczność, nieciągłość historii, nietrwałość systemów wartości, polifoniczność, życie bez zobowiązań... W takiej sytuacji dobra edukacja to pomaganie ludziom w przystosowaniu się do tego świata, do zgody na fakt, że tak jest. Puentując, prof. Kwaśnica wyraził pogląd, iż różnice w pojmowaniu terażniejszości wymuszają dialog, a co za tym idzie – pokazują potrzebę filozofowania w pracy nauczyciela.

Po południu spotkaliśmy się na wykładzie prof. dr hab. Józefa Kargula, który swoim wystąpieniem zainteresował nas tematyką spędzania wolnego czasu przez młodzież. Profesor próbował odpowiedzieć na pytanie, czy wybrane przez młodych sposoby są tylko ich prywatną sprawą? Otworzył tym samym dyskusję, podczas której zastanawialiśmy się m.in. nad tym, czy

szkoła interesuje się czasem wolnym młodzieży w czasach, gdy media często agresywnie te wolne chwile im zagospodarowują. Niewątpliwym faktem jest to, że wielu młodych ludzi ma poczucie marnowania czasu. Spotykają się w określonych miejscach, na ławkach w „blokowisku”, ale w tych spotkaniach panuje bierność, bezrefleksyjność, nuda albo wykazywanie sprzeciwów wobec nie wiadomo kogo. Często w grupie osiedlowej jest przywódca, który ma dostęp do narkotyków. Istnieje rywalizacja w wyśmiewaniu, przemocy w stosunku do siebie. Równolegle grupy osób pragnących być *trendy* uprawiają *clubbing* (nocny maraton po klubach), *biforki* (przed imprezą) i *afterki* (po imprezie), na których nie brakuje alkoholu i narkotyków.

Po dyskusji wysłuchaliśmy referatu mgr Katarzyny Bulewicz z Poradni Psychologiczno-Pedagogicznej w Łodzi dotyczącego funkcji założonych i rzeczywistych poradni. Referentka przedstawiła placówkę, która będzie terenem jej przyszłych badań.

Na zakończenie czwartego dnia zajęć prof. Józef Kargul zachęcił nas do udziału w grze symulacyjnej „Posiedzenie zespołu redakcyjnego czasopisma pedagogicznego”, na którym mieliśmy podjąć decyzję, czy dany tekst opublikować w czasopiśmie, czy nie. Zespoły redakcyjne na piśmie przedstawiły swoje decyzje i argumentację. Dla wielu z nas, młodych naukowców, było to pouczające i bardzo ciekawe zadanie. Dyskutowaliśmy o tym, jak pisać teksty naukowe, czego unikać? Była to okazja do wcielenia się w trudną rolę człowieka, który czasem odmawia młodemu autorowi opublikowania tekstu.

W ostatnim dniu VI Letniej Szkoły Młodych Andragogów wysłuchaliśmy najpierw czterech naszych uczestników. Magister Sylwia Słowińska z Uniwersytetu Zielonogórskiego poruszyła temat: „Koncepcje edukacji kulturalnej w Niemczech – od wychowania estetycznego do edukacji socjokulturalnej”.

Magister Joanna Stelmaszczyk z Uniwersytetu Łódzkiego podsumowała swoje badania biograficzne, przedstawiła podobieństwa i różnice jakie odnalazła w „pamięci szkoły”¹ u badanych z trzech grup wiekowych: 25, 50 i powyżej 75 lat. Zaprezentowała trzy typy pamięci: wdzięczną, obojętną i negatywną.

Magister Jakub Łysakowski z Uniwersytetu Zielonogórskiego przedstawił problem związany z edukacją filmową dorosłych – studentów i ich rodziców, opierając się na doświadczeniach prowadzącego Dyskusyjny Klub Filmowy.

Magister Katarzyna Wypiorczyk z Wyższej Szkoły Humanistyczno-Ekonomicznej w Łodzi zaprezentowała badania, których przedmiotem są

¹ K. D r u c z a k, *Sprawozdanie z V Letniej Szkoły Młodych Andragogów*, Zielona Góra 12-16 maja 2003, [w:] *Dyskursy młodych andragogów – 5*, red. J. Kargul, Zielona Góra 2004, s. 10.

wspomnienia absolwentek Zeńskiego Gimnazjum i Liceum Heleny Mikłaszewskiej w Łodzi. Stowarzyszenie absolwentek to forma kontynuowania tradycji szkoły oraz działalności osób starszych.

W piątkowe przedpołudnie wysłuchaliśmy ostatniego wykładu, który wygłosił prof. dr hab. Mieczysław Malewski z Dolnośląskiej Szkoły Wyższej Edukacji TWP na temat „Idea całożyciowego uczenia się w społeczeństwie ryzyka”. Profesor przypomniał o przeniesieniu ciężaru z procesu nauczania na osoby uczące się, o kryzysie państwa opiekuńczego, w którym edukacja była głównym obowiązkiem, usługą socjalną. W rezultacie edukacja staje się własnym przedsięwzięciem o charakterze ekonomicznym. Trzy koncepcje uczenia się – Kolba, Weicka oraz Argivisa charakteryzują andragoga nie jako nauczyciela, lecz jako organizatora środowisk edukacyjnych, które przekształcać będzie lokalną społeczność.

Piątek był ostatnim dniem Szkoły. Profesor Józef Kargul podziękował za wspólną pracę, poważne wystąpienia, szeroką panoramę podejmowanych tematów. Uczestnicy wyrazili wdzięczność za możliwość dyskusji, nieprzerwaną obecność przy nas prof. Kargulowej oraz prof. Czerniawskiej, które wspierały i korygowały nasze często jeszcze błędzące rozważania. Szczególnie podziękowaliśmy kierownikowi Szkoły prof. Józefowi Kargulowi, który był organizatorem, opiekunem, osobą wspierającą i dzielił się swoimi refleksjami.

Wysoki poziom, życzliwe podejście profesorów oraz ambitnie zorganizowany czas pobytu zachęciły wszystkich do ponownego, przyszłorocznego uczestnictwa.